

SAULI SAVOLAINEN
professor och överfysiker i
medicinsk fysik
Helsingfors universitet och
HNS-Bilddiagnostik

Mer byråkrati med strålskyddslag

Avveckling av byråkrati hör till regeringen Sipiläs teman, men utkastet till en revision av strålskyddslagen tycks få tvärt motsatt effekt.

Revisionen har gjorts på grund av EU:s nya BSS-direktiv (Basic Safety Standards) och de ändringar det förutsätter i den nationella lagstiftningen. Direktivet är förpliktande, men i lagutkastet ingår element som inte ens nämns i direktivet, bland annat rekommendationer av internationella organisationer såsom atomenergiorganisationen IAEA. Dessa rekommendationer kan dock ändras snabbt. Finland försöker nu inte bara vara ett europeiskt mönsterland (även) i denna fråga, utan introducerar därtill sådant i sina lagar som EU-lagstiftningen inte förutsätter.

Dålig lagberedning har varit ett frekvent samtalsämne i den offentliga debatten. Utkastet till strålskyddslag är väsentligen en kombination av dels den nuvarande strålskyddslagen och -förordningen, dels olika strålsäkerhetsinstruktioner. Lagutkastet innehåller frågor som snarare hör hemma i förordningen eller i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. I värsta fall kan la-

lande föreskrifter har både strålskyddsexperts och strålskyddsansvarigs kompetens inom sina respektive områden (radiologi, onkologi osv.). För läroinrättningarna är det en tillräckligt krävande utmaning att skapa sådana utbildningsprogram för nya studerande som de nya tjänstebeteckningarna kräver.

Att göra ändringar i tjänstebeteckningar är dyrt. De stora sjukhusens administrativa programvaror har byggts upp under de tio senaste åren. Där ingår överlappande system som beaktar förutom den administrativa organisationens även ansvarsorganisationens krav enligt den nuvarande strålskyddslagen. En uppdatering av datasystemen orsakar oundvikligen kostnader som inte ens uppskattas i lagutkastet.

Lagutkastet skulle också ge vissa nya yrkesgrupper begränsad rätt att skriva remisser. Ska strålskyddslagen ingripa i hälso- och sjukvårdens interna hierarki och rådande remiss- och utlåtandepaxis? Det kan ge ökad byråkrati, fördunkla ansvarsfördelningen och skapa behov av nya övervakningssystem för verksamhetsutövarna. Särskilt i brådskande verksamhet av journalnatur ska ansvaren vara klart definierade. Ur strålskyddsperspektiv är det problematiskt om tröskeln till sådan strålbehandling som i värsta fall kan skada patienten sänks till samma nivå som för laboratoriernas ofarliga snabbtester.

Den nuvarande lagen och förordningen om strålskydd och de anvisningar som stöder dem har fungerat väl inom hälso- och sjukvården. Därför bör lagstiftningen inte revideras mer än vad BBS-direktivet förutsätter. Enbart en EU-bestämmelse gör inte strålningen desto farligare än den varit under de senaste 50 åren. Har samhället råd att belasta verksamhetsutövarna mer än den allmän europeiska nivån kräver? ●

➤ Se också s. 1625-6.

Ska strålskyddslagen ingripa i hälso- och sjukvårdens interna hierarki?

gen därför föräldras onödigt fort efterhand som omvärlden förändras.

Lagrevisionen påför verksamhetsutövare skyldigheter vilkas kostnadseffekter inte har uppskattats. De potentiella besparingarna bygger på spekulativa antaganden. Tjänstebeteckningarna strålskyddsexpert och strålskyddsansvarig som härletts ur direktivet medför oundvikligen kostnader på grund av utbildning och praktiska arrangemang.

De ansvariga strålskyddschefer som fått utbildning i Finland är redan nu inte bara kompetenta utan delvis också överutbildade i förhållande till EU:s bestämmelser. Direktivets krav på nya tjänstebeteckningar kunde i lagen gott pareras med ett konstaterande om att de chefer som ansvarar för strålsäkerheten enligt nu gäl-